

Onze egel

Daar is ie weer, ons egeltje in onze tuin net als een half jaar geleden. Meteen overtuig ik mezelf ervan dat het dezelfde egel is, maar die kans is niet zo groot statistisch gezien. Een egel die overdag wordt gezien, is meestal een egel in nood. Maar het gaat sowieso niet zo goed met dit leuke beestje. Door wetenschappers is nu officieel bevestigd dat de egel serieus kans maakt om uit te sterven. En daar heb ik moeite mee. Ik heb wel iets met die egels. Ooit kreeg ik van mijn kinderen een egel als bedeltje. En toen ik afscheid nam van mijn werk, kreeg ik er weer een. Een egel staat voor bescherming, intelligentie, vindingrijkheid, veerkracht, zelfbehoud, intuïtie en nieuwsgierigheid, werd mij verteld. Ook staat hij symbool voor geluk. In dat geval kan iedereen wel een beetje egel gebruiken.

In de 15 miljoen jaar dat hij in het donker rondsnuuffelt en zich tegoed doet aan insecten, is de egel niet veel veranderd. Dat was ook niet nodig. Hij kan zich heel goed beschermen en leeft vooral 's nachts.

Er zijn maar weinig mensen die nog nooit een egel hebben gezien. Op mooie zomeravonden kan je met een beetje geluk een egel zien rondscharrelen. Jaren geleden wandelde ik in de avonduren naar huis en hoorde ik in een houtwal behoorlijk wat herrie steeds dichterbij komen. Omdat ik enorm nieuwsgierig was, heb ik gewacht tot uiteindelijk een egel uit de bosjes stapte. Ik was stomverbaasd dat zo'n klein diertje zoveel herrie kan creëren. Een egel legt per nacht ongeveer een afstand van 1 km af. Stiekem kan hij ook erg hard lopen, ruim 7 km/u.

De volwassen egel heeft ongeveer zeventuizend stekels op zijn rug van zo'n 2 á 3 cm. Net als wij mensen verharen, verstekelt een egel ook zijn hele leven. Hij heeft twee kleine kraaloogjes waar hij overdag nauwelijks iets mee ziet. Hoeft ook niet, hij leeft toch vooral 's nachts. Maar hij heeft andere, betere zintuigen. Zo kan hij heel goed ruiken, met name voedsel, jongen en soortgenoten. Insecten ruikt de egel tot 3 cm onder de grond. Als hij de kans krijgt, werkt hij binnen een paar uur tachtig regenwormen of kevers naar binnen. Een egel is een beetje een loner. Hij leeft in zijn eentje en negeert iedereen om zich heen. Een territorium hebben ze niet, ze mijden elkaar wanneer ze in hetzelfde gebied wonen. Ze zorgen er gewoon voor niet op hetzelfde moment op dezelfde plek te zijn.

Egels hebben natuurlijk wel een goed gehoor, maar wat ik niet wist is dat ze snorharen hebben. Samen met de haren op hun flanken kunnen ze bodemtrillingen, dus verkeer en vijanden voelen. Nog zoiets: ik wist helemaal niet dat egels kunnen zwemmen. Blijkbaar zitten egels onder de parasieten. Ze hebben diverse soorten vlooien, luizen en mijten tussen hun stekels zitten. En om daar vanaf te komen gaan ze om de paar weken zwemmen, alleen hun neusje is dan nog boven water. Zo blijven ze een minuut of tien in het water hangen tot alle kriebelbeestjes zijn verdronken. Helaas geldt dit niet voor de eitjes en moet de egel na een paar weken weer een bad nemen.

Wat mij altijd boeit? Hoe egels het doen! Luidruchtig en heel voorzichtig. Een vrijage tussen egels begint ermee dat hij om haar heen draait en af en toe met de kop aanraakt. Zij is daar meestal niet meteen van gediend en loopt weg. Hij stalkt haar, zij belaagt hem met haar stekels en zo gaat het soms twee dagen door. Uiteindelijk is ook zij in de stemming. Om bloederige toestanden te voorkomen legt zij haar stekels plat. Grommend, snuivend, smakkend en hijgend wordt er gepaard. En dat is dan ook zijn enige bijdrage aan het nageslacht. Overigens overlijdt twee derde van de mannelijke egels in het verkeer tijdens de paartijd.

Egeltjes worden met stekels geboren. Tijdens de geboorte zijn de ongeveer honderd stekels nog overdekt met de huid, die bovendien flink gezwollen is. Enkele uren later breken ze door, wit en zacht. Ongetwijfeld een verstandige beslissing van Moeder Natuur. Een paar dagen na de geboorte verschijnt er tussen de zachte stekels een tweede laag van donkere exemplaren. Wanneer ze twee weken oud zijn doen de egeltjes hun ogen open en groeit er een derde set harde en scherpe stekels door hun huid heen. Na een maand verliezen ze de eerste twee stekelassen. Niet lang daarna scharrelen de egeltjes buiten rond. Zij volgen hun moeder wanneer ze snuivend en snuffelend onder struiken rondkrabbelt, op zoek naar insecten, regenwormen en slakken. In Nederland zijn egels

overigens volledig beschermd. Je mag gezonde egels niet mee naar huis nemen, niet doden en hun rust niet verstoren. Remmen valt daar blijkbaar niet onder. Daardoor is de auto de grootste bedreiging voor de egel. De helft sterft voor de eerste verjaardag. Slechts een op de honderd egels wordt vijf jaar oud en er worden er jaarlijks duizenden, vooral mannetjes op zoek naar de liefde, op autowegen gedood.

De mens is duidelijk zijn grootste vijand. Maar ook een vos kan zo'n opgerold egeltje wel aan. Daar heeft hij een trucje voor. Of hij rolt het diertje in een plas water of piest er overheen. Daar schrikt de egel van, waardoor hij zich ontrolt. Dat moet hij dan met zijn leven bekopen.

En hoewel insecticiden ook veel slachtoffers maken onder de egels, zijn zij ongevoelig voor veel giftige stoffen die voor de mens zelfs dodelijk zijn. Stekende insecten en bijtende adders deren hen niet.

Padden leven in hetzelfde milieu als egels. Egels kunnen padden bijten en kauwen dan op de grote, met gif gevulde klieren op de kop van padden. Het schuim dat dan op hun bek ontstaat, smeert de egel op zijn stekels. Door een prik van een dergelijke stekel ontstaat behoorlijk wat meer pijn en irritatie dan door een onbewerkte stekel. Nog een reden om een egel niet lastig te vallen.

Tijdens de winterslaap daalt hun lichaamstemperatuur van circa 35 tot circa 10 °C en verliezen ze ongeveer 30% van hun gewicht. Dat wordt in het voorjaar echter weer ruimschoots ingehaald.

Enne zie je een egeltje? Geef hem geen melk, daar krijgt ie diarree van. Laten we met zijn allen zijn leven wat makkelijker maken. Geef hem kattenbrokjes en water en ruim niet alle bladeren op in jouw tuin. Dan kan hij zich verschuilen of overwinteren.

Ria Smits